

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ที่แพร่หลายและสร้างปัญหาให้กับประชาชนและสังคมทั่วโลก ซึ่งแต่ละประเทศจะมีปัญหาอาชญากรรมที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาอาชญากรรมจึงเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญของทุกประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามที่จะกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อเป็นการป้องกันสังคมให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ได้แก่ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ ซึ่งต้องทำงานประสานกันอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เนื่องจากทุกหน่วยงานมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกันทำให้งานในการป้องกันสังคมดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรม แต่จากการประเมินผลการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดความสมดุล และก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะในด้านปัญหาอาชญากรรมที่นำไปสู่ความเสื่อมถอยในสังคม ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นจากข่าวสารตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวสารในสังคม จะเห็นว่าข่าวอาชญากรรมมีเกิดขึ้นให้เห็นเป็นประจำ และนับวันรูปแบบ วิธีการเทคนิคต่าง ๆ ในการประกอบอาชญากรรมยิ่งมีความสลับซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ คดีที่พบเห็นได้บ่อยที่สุดในสังคมปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินหรืออาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (Crime Against Property) ซึ่งเกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน หลายคนเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรเหล่านี้ ต้องสูญเสียทรัพย์สิน และบางกรณีก็ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ซึ่งผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชนชั้นล่างในสังคมที่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางเศรษฐกิจ และมีการศึกษาต่ำและมีอาชีพที่ไม่มั่นคง รายได้น้อย โดยมีจุดมุ่งหมายในการกระทำผิดคือต้องการให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองเพราะการกระทำทุจริตสามารถหาเงินได้อย่างรวดเร็ว และสร้างความร่ำรวยซึ่งเป็นค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จุดหมายทางสังคมหรือความร่ำรวยมากเกินไป บุคคลที่ร่ำรวยถือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงในสังคมมักได้รับการยกย่อง โดยไม่ได้มองว่าวิธีการที่ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองนั้นขัดกับวัฒนธรรมที่ถูกต้องในสังคมหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความกดดัน

(Strain) ให้กับบุคคลที่ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายทางสังคมโดยวิธีการที่สังคมยอมรับเป็นเหตุให้การปฏิบัติตามวิธีการทางสังคมนั้นไร้ความหมายหรือถูกมองข้ามจึงกลายเป็นอาชญากรของสังคม และจุดจบของอาชญากรก็คือการถูกลงโทษและเข้ามาสู่ระบบเรือนจำ และเปลี่ยนสถานภาพเป็นนักโทษในเรือนจำ โดยสถิติการเกิดอาชญากรรมแต่ละประเภทคดีมีจำนวนมากน้อยแตกต่างกัน โดยพิจารณาได้จากสถิตินักโทษเด็ดขาดทั่วประเทศ แยกตามลักษณะความผิด ปรากฏดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1

สถิตินักโทษเด็ดขาดทั่วประเทศ แยกตามลักษณะความผิด

ลักษณะความผิด	เพศ		รวม	ร้อยละ
	ชาย	หญิง		
พ.ร.บ. ยาเสพติด	55,273	16,403	71,676	57.13
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	25,746	2,199	27,945	22.27
ความผิดต่อชีวิต	10,563	307	10,870	8.66
ความผิดต่อร่างกาย	3,276	77	3,353	2.67
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	5,768	110	5,878	4.69
อื่น ๆ	5,140	599	5,739	4.57
รวม	105,766	19,695	125,461	100

ที่มา: ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, สํารวจ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2549

จากตารางที่ 1.1 แสดงสถิตินักโทษเด็ดขาดทั่วประเทศแยกตามลักษณะความผิด จะพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทำผิดในคดียาเสพติดร้อยละ 57.13 รองลงมา คือคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 22.27 ดังนั้น การกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินจึงถือเป็นอันดับ 2 รองลงมาจากคดียาเสพติด แต่หากนับย้อนไปในช่วงปี พ.ศ. 2537-2542 ก่อนที่จะมีการเพิ่มบทลงโทษในคดียาเสพติด เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดที่มีความรุนแรงและเร่งปราบปรามจับกุมจนกระทั่งมีผู้ต้องขังในคดียาเสพติดเป็นอันดับหนึ่ง นั้น คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินก็เคยเป็นคดีที่อยู่ในอันดับหนึ่ง โดยพิจารณาได้จากตารางที่ 2

ตารางที่ 1.2
สถิตินักโทษเด็ดขาดทั่วประเทศ แยกตามลักษณะความผิด
ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541

ลักษณะความผิด	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2539	พ.ศ. 2540	พ.ศ. 2541
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	25,361	27,402	21,561	23,932	28,629
พ.ร.บ. ยาเสพติด	22,730	26,180	25,269	31,354	45,097
ความผิดต่อชีวิต	7,426	8,095	7,421	7,368	8,249
ความผิดต่อร่างกาย	1,989	2,102	1,695	2,109	2,422
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	3,214	3,595	3,489	3,886	4,605
ความผิดก่อให้เกิดภัยอันตรายฯ	177	192	190	212	287
อื่น ๆ	7,161	6,354	5,711	6,459	7,738
รวม	68,058	73,920	65,336	75,320	97,027

ที่มา: ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์

จากตารางที่ 1.2 สะท้อนให้เห็นสถิติผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งมีมากกว่าผู้ต้องขังในคดี พ.ร.บ. ยาเสพติดในช่วงปี พ.ศ. 2537-2538 ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เข้ามาอยู่ในระบบเรือนจำที่จะได้รับการแก้ไขฟื้นฟู และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการคืนคนดีสู่สังคม จะต้องแก้ไขให้ตรงกับสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรม

ดังนั้น การบริหารงานยุติธรรมในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงควรแสวงหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งควรนำแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งเนื้อหาของแผนดังกล่าวมุ่งเน้นที่การพัฒนาคนเป็นหลัก มีแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ประกอบกับกรมราชทัณฑ์ซึ่งมีหน้าที่ในการคืนคนดีสู่สังคม จึงควรเน้นการแก้ไขให้ผู้ที่เคยกระทำผิดมีโอกาสในการกลับตัว ประกอบอาชีพที่สุจริตและช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้โดยไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งจะทำให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ปัญหาสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมย่อมลดน้อยลงและหมดไปจากสังคม

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยเฉพาะในพันธกิจในการแก้ไขฟื้นฟูของกรมราชทัณฑ์จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดโดยอาศัยศาสตร์ด้านอาชญาวิทยา ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรมของผู้กระทำผิด ทั้งนี้โดยมีทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

เป็นสิ่งเสริมสร้างให้เข้าใจถึงสาเหตุของการประกอบอาชญากรรมนั้น เพื่อทำความเข้าใจ ในสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม รวมทั้งการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม อันจะนำไปสู่ การกำหนดนโยบายจากพื้นฐานของสาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริง และนำไปสู่เป้าหมายในการสร้าง ความสงบสุขให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ โดยกำหนดเงื่อนไขเป้าหมายคือเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีจำนวนผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับ ทรัพย์จำนวนมากและเนื่องจากโดยส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์จะมีกำหนดโทษที่ ไม่สูงมาก ซึ่งเรือนจำจังหวัดสมุทรสาครที่มีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 15 ปี จึงมีความเหมาะสมในการกำหนดเป็นเรือนจำเป้าหมายเพื่อเป็นศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม อาชญากร และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อการแก้ไขผู้ต้องขังให้ตรงกับสาเหตุที่แท้จริง และเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เพื่อให้กลับตนเป็นคนดีและเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมได้ ต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากการศึกษาถึงสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถิติผู้ต้องขังของกรม ราชทัณฑ์พบว่า มีจำนวนผู้ที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์เป็นอันดับสองรองจากคดียาเสพติด ซึ่ง ได้สะท้อนภาพปัญหาอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ว่ามีความสำคัญต่อความมั่นคง ในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคม ประกอบกับผู้ศึกษาประกอบอาชีพทนายความ ซึ่งมีความ เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและผู้กระทำผิด เห็นว่าผู้ที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์ ทั้ง ประเภทคดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ส่วนใหญ่จะกระทำผิดหลายครั้ง และบางกรณียึด เป็นอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพ ซึ่งสาเหตุของการกระทำผิดในแต่ละประเภทคดีและแต่ละบุคคลย่อมมี ความแตกต่างกัน ดังนั้นหากได้มีการศึกษาถึงสภาพปัญหา และสาเหตุของผู้ต้องขังที่กระทำผิดใน คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ในภาพรวม จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการ แก้ไขปัญหาทั้งในเชิงรุก คือการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในคดีเกี่ยวกับทรัพย์ซึ่งเป็นภัยสังคมที่ มีผลต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมทั่วไป และเชิงรับคือการแก้ไขผู้กระทำผิด ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังและลักษณะวิธีการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร” กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลจากนักโทษเด็ดขาดทั้งชายและหญิงที่กระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ประกอบด้วย ความผิดฐานลักทรัพย์ (ตามมาตรา 334, 335 และ 335 ทวิ) จำนวน 77 คน ความผิดฐานชิงทรัพย์ (ตามมาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ) จำนวน 46 คน และความผิดฐานปล้นทรัพย์ (มาตรา 340, มาตรา 340 ทวิ) จำนวน 31 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดจำนวน 154 คน (สำรวจ ณ 27 ตุลาคม 2549) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้ต้องขัง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายในของกลุ่มประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา อาชีพก่อนต้องโทษรายได้ ประเภทคดี กำหนดโทษ และจำนวนครั้งที่ต้องโทษ ความสัมพันธ์จากครอบครัว และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การคบเพื่อน สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โอกาสในการกระทำผิด และกฎหมาย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของต่อการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

นักโทษเด็ดขาดในเรือนจำ ประกอบด้วยปัจจัยการคบเพื่อนและสภาพแวดล้อม จังหวัดสมุทรสาคร ที่อยู่อาศัย และโอกาสในการกระทำผิดและปัจจัยในด้านกฎหมาย

คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ หมายถึง การกระทำผิดของผู้ต้องขังในประเภทคดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

นักโทษเด็ดขาด หมายถึง นักโทษเด็ดขาดที่ ของเรือนจำจังหวัดสมุทรสาครซึ่งกระทำ ความผิดในประเภทคดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

เรือนจำจังหวัด หมายถึง เรือนจำในส่วนภูมิภาคสำหรับการควบคุมผู้ต้องขังซึ่งเป็น
คนฝาก ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่และนักโทษเด็ดขาดซึ่ง
มีกำหนดโทษไม่เกิน 15 ปี ในการศึกษาครั้งนี้คือเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงภูมิหลังและลักษณะวิธีการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์
2. ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้ต้องขังในเรือนจำ
จังหวัดสมุทรสาคร
3. ได้แนวทางในการป้องกันการกระทำผิดในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์